GAZETA LWOWSKA.

W Piątek. **Nro. 56.** 19. Maia 1826.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiednia d. 9. Maia.* —

Za naywyższém rozporządzeniem Césarzowéy i Królowéy Jéymości iako naywyższéy Opiekunki ordern Krzyża gwiaździstego, obchodzono zeszłéy Środy d. 3. Maia 1826, iako w dniu znalezienia Śgo. Krzyża uroczystość orderu nabożeństwem, na którém była Césarzowa Jéymość i obecne tu damy tegoż orderu.

N. Pan. naywyższém Swoiém postanowieniem z d. 11. Kwietnia 1826 raczył nayłaskawiéy katedrę teoretycznéy i praktycznéy nauki położniczéy przy Uniwersytecie Lwowskim poruczyć dotychczasowemu Professorowi nauki położniczéy w Czerniowcach, Felixowi Pfau, a uwolnione przezto mieysce téyże nauki w ostatniém mieście nadał operatorowi i assystentowi katedry praktycznéy nauki położniczéy w Wiedniu, Janowi Stiller Löwenwerth.

Gazeta Preszburgska z d. 9. b. m. donosi: W d. 5. t. m. odbyło się 94te posiedzenie Seymu, i na tém odczytano rezultat narad Stanowych, dotąd trwaiących, iako przełożenie do Poselstwa, maiącego być wysłaném do Izby Magnatów względem naywyższéy rezolucyi z d. 9. Kwietnia a dotyczącéy się oznaczenia kontrybucyi; poczém uchwalono przyiąć bezwarunkowo przedmiot kontrybucyi, i z tego powodu nie było posiedzenia Seymu, aby co potrzeba do tego ważnego przedmiotu przygotować na posiedzeniach cyrkularnych.

W d. 6. i 7. odbywały się w wspomnionym przedmiocie cyrkularne posiedzenia.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług wiadomości z Londynu powrócił tamże Xiążę Wellington w d. 27. Kwietnia z podróży do Petersburga, i w d. 28. miał dwugodzinną rozmowę z P. Kanningiem w biurze Wydziału Spraw Zewnętrznych; poczém tak ón, iak i Xiążę Devonshire, przedstawieni byli Królowi, który przybył w d. 26. do pałacu Pallmal.

W Prestonie i Blackburn robotnicy bez sposobu do życia będący popełnili bezprawia, którym szczególniéy w ostatniém mieyscu aż woysko liniowe musiało położyć tamę. Ciągną oni po kraiu w kilka tysięcy, niszczą w fabrykach machiny i zabieraią żywność znayduiącą się. Równie w Manchestrze i Glasgowie obawiano się podobnych wypadków, ponieważ liczba oddalonych robotników przez fabrykantów codziennie się powiększała.

Gwiazda Paryzka zawiéra z Londynu, co następuie: »Co godzina nadchodzą nowe wiadomości z Blackburn i Manchestru, a każda z nich coraz smutnieysza. Nic nie uchodzi wściekłości buntowników na drodze, którą ciągną; zniszczyli oni iuż mnóstwo pięknych rękodzielni w Lancashire. Aby tym rozruchom zapobiedź trzeba będzie ściągnąć woyska sposobem nadzwyczaynym. Na teraz iest tylko w Manchestrze 200 ludzi piechoty i 80 iazdy.

W d. 27. Kwietnia zapytał się P. Leycester w Izbie Niższéy, czyli iest zamiarem Rządu, wysłać na targi część obcego zboża pod zamknięciem król. będącego; cena zboża podnosi się i taka iest nędza w wielu okolicach kraiu, iż ustawy zbożowe w części powinnyby być zniesione. — P. Huskisson rzekł, iż oświadczył iuż, że Rząd nie ma zamiaru przedsięwziąć odmiany w ustawach zbożowych podczas teraźnieyszego posiedzenia.

Bil cła na iedwab przeszedł w Wydziale. — John Russel uczynił swóy zapowiedziany wniosek względem reformy Parlamentu, który po długich rozprawach został 247 przeciwko 123 głosów odrzucony. — Bil względem przywileiów banku także przeszedł.

Gazeta Londyńska zawiera urzędowy raport Jenerała Campbella, względem potyczki stoczonéy z Birmanami w d. 1., 2. i 3. Grudnia pod Prome. Podług tego raportu mieli Birmanie 50 do 60,000 ludzi. Jenerał Angielski nie mógł ich zwabić na równiny, ztąd widział się być zmuszonym uderzyć na nich w ich szańcach. W d. 1. Grudnia udał się na lewe skrzydło nieprzyiaciela, dowodzonym przez Maha Nehimone, 85letniego Jenerała, którego Césarz wysłał do woyska z powodu iego wielkiéy woiennéy sławy. Nie tylko wszystkie stanowiska zabrano Birmanom, ale wpadły Anglikom w ręce ich działa i ammunicyie, i sam nawet Maha Nehimone poległ w bitwie; ciało iego znaleźli Anglicy. Na środek nieprzyia-

ciela, gdzie stało 30,000 ludzi, uderzono szczęś''wie w d. 2. Grudnia. W d. 3. odparła lewe skrzydło nieprzyiacielskie w stronie zachodniey I abaddi dywizyia Jenerała brygady Cottona. — W d. 6. miał posunąć się Jenerał Campbell. Spodziewał się ieszcze, że w swoim pochodzie ku Stolicy znaydzie opór na pewnem mieyscu, zwaném Meeady.

Listy z Kalkuty z d. 31. Grudnia donoszą, że Sir Archibald Campbell miał w d. 7. wspomnionego miesiąca wyruszyć ku Umerapurah i że woysko pod iego dowództwem naylepszego doznaie zdrowia.

Z namienionych iuż obrad, które w d. 18. Kwietnia względem ustaw zbożowych toczyły się w Izbie Niższéy, udzielamy ieszcze nayważnieysze szczegóły: P. Whitmore w obszernéy swoiey mowie wniósł, aby się Izba zamieniła w tayny Wydział, w celu naradzenia się nad istnieiącemi ustawami zbożowemi. Rzekł ón, iż pragnie usunąć ustawy, sprzeciwiaiące się wprowadzaniu zagranicznego zboża, iednakże mocno przekonany, że niedogodność, a nawet niebezpieczeństwo dla kraiu wyniknąć może z wielkiéy odmiany wewnętrznéy polityki kraiu, iakkolwiek odmiana ta byłaby w przyszłości dobroczynną, i dla tego nieiakó z obawą wprowadza ten ważny przedmiot. Naprzód chce mówić o wolnym handlu i zapytać się Izby, iakim sposobem, ieżli mądrze i sprawiedliwie działać chce, zasad wolnego handlu iedynie zbożowemu handlowi odmawiać zechce? Zabroni ich Izba? wtedy stanie się po śmiewiskiem świata. Ustawy zbożowe ogłoszone w roku 1815 zgubnieyszym się stały dla Polski, Niemiec, Flandryi i Ameryki, iak wszystkie antysocyialne systemata Buonapartego. Raport P. Jacoba, który w roku zeszłym od Rządu na stały ląd wysłany został, usprawiedliwia iego twierdzenie, że Angliła, która udaie, iakoby przyięła liberalne zasady handlu, i wzywaiąca inne narody do naśladowania swych zasad wolnego handlu, ogłosiła ustawę, wyrządzaiącą owym kraiom większą klęskę, niż wszystkie postanowienia Medyiolańskie. Oprócz tego zwraca uwagę Izby, że teraźnieyszy systemat restrykcyyny nie istniał w latach 1804 i 1815 i porty otwarte były dla zboża, a kray przecież wtedy kwitnął i doszedł znacznego stopnia pomyślności. Chce ón przepowiadać, iż skoroby nierozważnie utrzymywano ustawy zbożowe, te niezawodnie ściągną naysmutnieysze skutki. Kray zużywa rocznie dwanaście milion. kwarterów, a milion idzie na zasiew. Tak więc kray, nie maiący więcéy zapasu, iak cztéry mil: kwarterów i żadnego zagranicznego handlu zbożem, łatwo może być w przypadku, że mu zapasy wyydą. Gdyby zdarzyły się okoliczności, któreby wstrzymywały przemyślników od handlu, w takim razie musiałyby koniecznie wyczerpać się zapasy. Takowa okoliczność zdarzyła się nawet. Ze zniżaiących się cen od roku 1817 do 1822, iawnie się okazuie, że handel zbożowy zawsze ze stratą był prowadzony. Inne narody Europeyskie zmusiła polityka nasza dla własnego utrzymania do przyięcia podobnych zasad i Izba może być pewną, że kiedyś będzie miała przyczynę żałować ciosu zadanego handlowi ustawą zbożową z 1815. — Mowca okazał potém, że w ciągu 20 lata od 1800 do 1820, w czasie, kiedy średnie ceny pszenicy były za kwarter 110, 115, 104, 94 i 83 szy., i w którymto czasie owe wysokie ceny prawie każdy kray Europeyski zachęcały do wysyłania pszenicy do Anglii, przecież biorąc średnią liczbę nie wchodziło rocznie więcéy do Anglii nad 598,906 kwarterów, a przeto nie ma żadnéy przyczyny obawiania się, aby za otwarciem portów, Angliia obcém zbożem została zasypaną, a tém samém, aby rolnictwo Angielskie miało być zruynowane, iakoteż, aby cudzoziemcy potrafili wysokie ceny utrzymywać przez zdziałany sztucznie brak zboża. Tylko ubogie kraie wprowadzaią znakomitą ilość zboża potrzebną w czasie niedostatku, podczas, gdy wywoż kraiów bogatych, n. p. Ziednoczonych Stanów Ameryki północnéy bardzo był mały i zaledwie wart wspomnienia. Rzućmy tylko okiem na następny spis ilości pszenicy, wprowadzonéy rocznie do Anglii ze wszystkich kraiów świata w wspomnionych dwudziestu latach, w rożnych średnich liczbach ułożony: Z Rossyi 66,573 kwarterów; z Szwecyi 12,275 kw.; z Pruss i Polski 204,667 kw.; z Niemiec 87,092 kw.; z Ziednoczonych Stanów Ameryki północnéy 87,375 kw.; z Kanady 23,040 kw.; z Holandyi 40,035 kw.; z Flandryi 29,530 kw.; z Francyi 23,071 kw.; z Danii i Norwegii 18,966 kw. Nie waha się ón przypuścić, iż, ieżliby cena pszenicy w Anglii wynosiła 55 do 56 szyl., nie wprowadzonoby tu więcéy, iak 400,000 kw., a że roczna konsumcyia w Anglii dochodzi 13 mil. kwart.; zatém nie podobna, aby te 400,000 kw. były powodem do obawy. — Z podania P. Jacoba okazuie się, że pszenica w podleyszych gatunkach, którą tylko w czasach wielkiego niedostatku na okręty ładuią, nie mogłaby być z Pruskich portów morza Baltyckiego do Anglii sprowadzaną, taniéy nad 43 szy., i że lepszy gatunek, iaki zwykle do Anglii posyłaią, zaraz przy wylądowaniu 48 szyl. kosztuie, i to przypuściwszy, że zbożu nie szkodziła woda morska, czego się nigdy prawie nie można spodziewać, gdyż okręty morza wschodniego do handlu drzewem budowane, prawie zawsze zaciekaią, a zatém psuią zboże. Te wyrachowania

obeymują tylko zwyczayne koszta, lecz, gdyby tamże do pytowano się o pszenicę ciągle 6 dni wtedy nie tylko koszta przewozu, lecz i ceny zboża podwyższyłyby się o 40 procentów. — Zakończył na tém, iż dopóki zasiadać będzie w Parlamencie, nigdy starać się nie zaniedba o rozpoznanie ustaw zbożowych, póki Rząd innego sposobu nie chwyci się. — Wniosek ten popierał P. G. Philips, i starał się dowieść, że w skusek systematu prohibycyynego fabrykanci materyy bawełnianych płacą rocznie dwa mil. fun. szt. rolnikom. Obawa konkurencyi stałego lądu przy dozwolonym wprowadzaniu zboża iest bezzasadną, gdyż okazuie się z raportu P. Jacoba, że rolnictwo Anglii przewyższa rolnictwo stałego lądu o 40 procentu, chociaż u nas tylko połowa ludności trudni się uprawą roli, a przeciwnie na stałym dzie 8 do 9 części iest rolników. Nawet twierdzenie, że sam posiadacz gruntowy ponosi podatek na ubogich, iest bezzasady. Teraz w istocie właściciele gruntu nie są przychylni wolnemu wprowadzaniu zboża; że zaś przez takowy środek zyskałaby niezmierna większość ludności, tedy nie może być, aby nie dały się uczuć także dobroczynne skutki u posiadaczy gruntowych, ponieważ ludność, konsumcyia, cena dobr ziemiańskich i t. d. musiałyby się podnieść. »Kogoż zmusiły do wywędrowania nasze ustawy zbożowe? Naypożytecznieyszych mieszkańców W. Brytanii, pracowitych robotników w Lancashire!« Przywiódł Prezydentowi Izby handlowéy na pamięć swoie na zeszłém posiedzeniu dane przyrzeczenie, że rzecz tę na teraźnieyszém wprowadzi. Po wniosku P. Whitmore podniósł się P. Huskisson, aby odwieść Izbę od diskussyi nad tym wnioskiem. Byłoby rzeczą stósownieyszą i bardziéy ważności przedmiotu odpowiedną otworzyć w téy mierze diskussyie w nowym Parlamencie; iednakże oświadczył wraz otwarcie, iż każdy bezwarunkowy zakaz zboża, lub iakiegokolwiek innego artykułu handlowego, iest niszczącym systematem. Raport P. Jacoba nie rozdany zacnym Członkom, ieszcze takowego nie czytali, i w każdym razie lepiéy zostawić onym i publiczności czas do rozważania wszystkich ważnych punktów i dyskussyie tak długo odkładać, dopóki niestety istnieiący ieszcze gorączkowy stan naszego kraiu nie zwolnie ie, i nasze okoliczności pieniężne niepolepszą się. Przyrzeka ón, rzecz tę na następném wnieść posiedzeniu (śmiech), ieżli nieprzewidziane okoliczności nie zmuszą do nowey zwłoki, niezważaiąc nato, że raptowne spadnienie cen byłoby bardzo szkodliwe. Lord Milton obawiał się, aby na postępnem posiedzeniu podobnie nieczyniono wybiegów a nawet nie iest to grzecznością odkładać rzecz z powodu maiącego niby nastąpić rozwiązania Parlamentu. Nieszczęściem iest, że tylu właścicieli gruntowych Członkami Parlamentu i że ci, którzy nie maią mieysca w Parlamencie dosyć są bogatymi, i mogliby wysłać do Parlamentu ludzi, którzyby tamże ich interesów pilnowali. Ustawy zbożowe wyłączaią naszych kupców z większey części iarmarków Europeyskich i zmuszaią ich szukać targów w odległych okolicach świata, w kraiach, których źrzódła pomocne nie są dokładnie znane a ztąd przesadzane bywaią. Te ustawy wyłączaią nas prawie zupełnie z handlu północney Europy, gdzie my, iak P. Whitmore dowiodł, rzuciliśmy nasienie zupełnego wyłączenia naszych wyrobów i naszego handlu. Ruynuiąc ich, poczynamy siebie ruynować. Ktokolwiek rozważy tę ustawę, zdawa się mu być niepolityczną, niesłuszną i niechrześciiańską, żałuie, iż zgrzeszył głosuiąc na tę ustawę, z czego usprawiedliwiaią go tylko owczesne okoliczności. P. Holme Sumner użalał się na niepewność, w którey zostaią posiadacze gruntowi, tak dalece, że między właścicielami ziemi a dzierżawcami nie może zayść żadna rozumna ugoda. Lęka się skutków, iakie mieć będzie wolny handel zbożem na kraiowe rolnictwo. Niechay zmienią ustawę a pola Anglii przemienią się z ogrodów na pustynię. Jeżli Rząd zniesie właścicielom ziemi 2 mil. podatku gruntowego a 6 mil. opłaty dla ubogich wtedy niechay dozwoli oboym wprowadzać swoie produkta. Głosował przeciw wnioskowi. Kapitan Maberly czynił P. Huskisonowi zarzuty i dał mu do zrozumienia, że nie można na iego przyrzeczeniu polegać. Roku zeszłego zwlékł P. Huskison dyskussyie względem ustawy zbożowéy, albowiem kray był w kwitnącym stanie a tego roku zwleka ie, bo kray iest w potrzebie. Są to tylko prożne wybiegi a co się do tycze okoliczności, że raport P. Jacoba nie został dotąd Izbie przełożony, więc zapytuie się, czemu się to iuż dawniey nie stało, kiedy P. Jacob w Sierpniu roku zeszłego do Anglii powrócił.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Zjednoczone Niderlandy.

List z Batawii z d. 6. Grudnia donosi: Pułkownik Stuers, Rezydent w Padangu zawiadomił pod d. 15. z. m. Gubernatora, że tegoż samego dnia zawarł pokoy ze czterema kraiami: Linto, Talarve, Kotta i Agam, które tak długo przeciwko nam woynę wiodły.

Dnia 30. dał Gubernator obiad we 70 osób na uroczystość powrotu Jenerała Majora Geen z Celebes. W okolicach wschodnich powstańcy odważyli się na nowo uderzyć na woysko nasze, atoli ze stratą zostali odparci. Doniesienia o wy-

prawie przeciwko Pangerangu i Serangu się pomyślne.

Podług wiadomości z Bruxelli powrócił Następca Tronu Niderlandzki w d. 21. Kwietnia z Petersburga.

• Daniia.

W d. 6. Kwietnia zawinął do Kopenhagi okręt pocztowy z Izlandyi. Z wiadomości, które przywiozł okazuie się, że połów ryb poźney roku pory nadzwyczaynie szczęśliwie wypadł i długo trwał. Zima nie była mroźna, lecz burzliwa, szczególniey w d. 12. Lutego, w którym straszny był orkan i znaczne zrządził szkody. Powszechnie uskarzano się na zły zbior siana ostatniego lata, przyczem ledwie można było utrzymać bydło. W różnych okolicach wszczęła się zaraza między owcami.

Szwecyia i Norwegiia.

Podług wiadomości ze Sztokolmu z d. 21. Kwietnia, zawarty został traktat handlowy między Szwecyią i Norwegiią z iedney a W. Brytaniią z drugiey strony. Podług tego wolno iest obustronnym okrętom nietylko płody własnego kraiu lecz nawet obce do owych portów wprowadzać.

Rossyia.

Wiadomości z Petersburga z dnia 19. Kwietnia donoszą: N. Cesarz szanuiąc życzenia i plany święty pamięci Brata swoiego rozkazał, aby w dobrach Urjande, które na kilka tygodni przed śmiercią swoią na brzegu południowym Krymu zakupił, niezwłocznie wybudowano zamek, i to zupełnie w tym stylu iak zmarły do tego sam dał plan.

Jenerał Gubernator Nowo-Rossyyskich prowincyy Hrabia Woronzów, przybędzie tu ieszcze przed koronacyią, i dypiero w przyszłey iesieni wyiedzie zagranicę zapozwoleniem na czas oznaczony.

Turcyia.

Dostrzegacz Austryiacki pod napisem: »Z *Wiednia d. 12. Maia«*, donosi:

Kilka okrętów przybyłych do Korfu w d. 25. Kwietnia z zatoki Patraskiey z Cefalonii i Calamo przywiozło wiadomość, że Messolunga w d. 23. Kwietnia (podług innych 22.) dostała się w moc Turków. Samo zdarzenie zdaie się niepodlegać wątpliwości, atoli podania iakim to zaszło sposobem, tak są z sobą nie zgodne, iż sądziemy potrzeba w tey mierze bliższych i pewneyszych oczekiwać doniesień.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 11. Maia umieścił co następuie:

Dostrzegacz Tryiestański z d. 6. t. m. zawiera następuiący wyimek z listu z Konstantynopola z d. 5. Kwietnia: »Codziennie smutnieysze nadchodzą wiadomości o rozboiach i rabunkach, które korsarze greccy popełniaią przeciwko okrętom pod iakokolwiek banderą płynącym, a ieżli temu złemu nie będzie zapobieżono, tedy niebawem wszystka żegluga handlowa będzie musiała ustać. Brygantyna Angielska pod Kapitanem Tagliaferro, z Alexandryi do tego portu (Tryiestu) przeznaczona zawinęła tu z czwartą częścią swoiego ładunku kawy i ryżu; zaś trzy części zkonfiskował tak zwany Rząd w Napoli-di-Romania pod czczemi pozorami, ponieważ większa część ładunku należała do P. Gio. Popoloni w Alexandryi, Angielskiego poddanego. Dowiesz się WPan, że okręt ten, stoiąc na kotwicy w zatoce Syra, zmuszony był pod zasłoną Greckiey galioty udać się do Napoli-di-Romania, dla okazania tamże swoich papierów, ściągaiących się do iego ładunku. Austryiacka brygantyna il Trionfo, pod Kapitanem Ignacem Berberovich, przeznaczona tutay z bogatym ładunkiem kawy, ryżu i innych owoców, zawinęła, lecz zatrzymaną była w podróży przez bryg Grecki, który ią zaprowadził do Santurin i tam większą część ładunku zabrał. Równie Austryiackie brygantyny pod Kapitanem Vianello i Chersich zabrane zostały przez rozboyników morskich, atoli będąc trzy dni w mocy tych rozboyników uwolniła ich C. K. korweta Karolina na morzu pod Cerigo, i do Salony i Smirny odprowadziła. Nakoniec przybył ieszcze Kapitan Kamenarovich z Volo, gdy mu iuż rozboynicy Grecy większą część ładunku z tabaki i wszystkie zapasy okrętowe i sprzęty zabrali. Rząd w Napoli-di-Romania wydaie i obcym kosarzom listy; n. p. dway genuenscy korsarze otrzymali niedawno takowe, i popełniaią bezprawia na morzu barbaryyskiem. — Przez okręt, który w d. 3. t. m. wypłynął z Alexandryi, a po 20 dniowey żeglugi zawinął, dowoduiemy się, że eskadra Egipska z dwudziestu okrętów woiennych złożona, wiozącą zapasy woienne, żywność i batalion woyska, wypłynęła w d. 1. Kwietnia z Alexandryi do Morei, gdzie stanąć iuż miała podług zeznania pewnego Kapitana Greckiego, który eskadrę wspomnioną widział w d. 18. Kwietnia na morzu pod Kandyią z pomyślnym wiatrem płynącą.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 20. Rozmaitości.)

Redakcyia Józefa Bensy; Drukiem Piotra Pillera.